

Bemærkninger om Biavlen i Tydskland.

Beretning til det Kongl. Landhuusholdningselskab af Lieutenant
Thorvald Thorson.

Det er ikke uden Haab om at vække nogen Interesse for en Green af Landvæsenet, som her hidtil har været aldeles forsømt, at jeg tillader mig at meddele det Kongelige Landhuusholdningselskab mine Jagttagelser paa en Reise i Tydskland, hvortil Selskabet selv har stænket mig Understøttelse.

Biavlen er i Tydsklands forskjellige Lande naturligviis paa et forskjelligt Standpunkt, men det er dog kun faa Steder, den er saa ganske forsømt som her hos os. Tydskland tør vist uden Overdrivelse kaldes Bivdenskabens Sæde — jeg siger med Billie „Bivdenskab“, thi det er for en stor Deel videnskabeligt dannede Mænd og ivrige Naturforskere, der i Bivdenskabens Interesse gjøre sig en Fornøielse og Ære af at udvide Kundskaben til Biavlens Theorie. Dog driver den store Mængde naturligviis Biavlen som Erhvervskilde, men ikke, som hos os, i Blinde; i Tydskland søger man overalt meer eller mindre at lære Theorien at kjende og at benytte den i Praxis. Biavlen er dog endnu i sin Ungdom, og der skee stadigt nye Opdagelser paa dens Gebeet. Tilspyneladende Ubetydeligheder i Biernes Naturhistorie ere i Tydskland vigtige, staaende Spørgsmaal, hvorom der føres varme Disputer i Blade og Forsamlinger; thi saadanne smaa Træk ere kun for den Uindviede smaa; i Birkeligheden har enhver lille Op-

dagelse i dette lille Dyrs mærkværdige Instinkter sin store Interesse og Nytte for Biavleren. Enhver lille Sandhed bringer sin Nytte, og Tydsfflands Biavlere lade ikke Nyttens længe udeblive; de gribe en Sandhed i Biregionen med begge Hænder. Men ogsaa kun en ubestridelig Sandhed faaer Lov at gjælde; enhver fremsørt Paastand criticeres skarpt og skaansjelløst.

Det er hos os en almindelig Viden, at der drives en udbredt Biavl paa de store hannoveranske Heder, navnlig paa den saakaldte Lüneburger-Hede; men jeg har hidtil af Ingen kunnet faae Oplysning om Omfanget hvori, eller Maaden, hvorpaa den der drives. Nu har jeg selv besøgt disse Egne og skal fremsætte min Opfattelse deraf.

Lüneburger-Hede indtager omtrent Strækningen mellem Winsen, Lüneburg, Uelzen, Celle og Soltau, og paa hele denne Strækning, navnlig mod Soltau, drives en temmelig udbredt Vandrebavl. I Provindsen Lüneburg ere de bedste Jorder i Amt Bergen, Oldenstedt, Medingen og Elstorf. Ellers er næsten overalt Hede med en Jordbund, som bestaaer af Sand, Sand og Leer eller Sand og Jernilte. Hift og her ere store Strækninger af Gran- og Fyrreflove. Sand-Heden giver den bedste og meste Honning. Hannovers vestlige Deel er bedre Jord, dog ere de 4 nævnte Amter bedre end den vestlige Deel. Den hele sydlige Deel af Hannover er meget frugtbar, ligesaa langs Elben.

Den bedste Provinds for Biavlen er Lüneburg. Den Lüneburger-Hede er altsaa omgiven af frugtbare Strækninger, ligesom der ogsaa i selve Heden findes bedre Jordstykker. Det er disse Forhold, der egne sig for en Vandrebavl, Forhold der nærme sig vore ostjydske, hvor Ostjystens frugtbare Strækninger mod Vesten gaae over i Heden.

Det er den simple Mand, som paa den Lüneburger-Hede driver Biavlen; det er Bonden og Huusmanden. Bonden holder en Mand til at passe Bierne, Huusmanden offerer selv sin Sommer derpaa. En Biavler holder i Reglen en 40 à

80 Str. Stader til Overvintring, hvilket kaldes 1 à 2 Lach. Kuberne ere, som hos os, af Straa, men dobbelt til tredob-
belt saa rummelige som vore, langt tyffere i Bæggene og
fastere bundne. De ere høie, cylindriske, foroven afrundede.
Glyvehullet er ikke, som hos os, nederst paa Kuben ved Stand-
brædtet, men omtrent midt paa den. Bidier, dog meest Gran-
rødder, bruges til at binde Kuberne med, og Soliditeten
overgaaer langt vore Kubers. Udvendig og indvendig over-
smøres de med en Blanding af Leer og Kogisødning, hvilket
gør dem tættere, og hvis Lugt ikke er Bierne ubehagelig.
De staae om Vinteren under et Halvtag, men ellers ubedæk-
kede, og de ere istand til at forhindre saavel Sommer-
som Vinter-
Lustens Temperatur i at virke for stærkt paa Tempera-
turen i Kuben. Straaet, som er en slet Barmeleder, forhin-
drer om Vinteren den udvendige Kulde og om Sommeren
den udvendige Varme i at trænge ind i Stadet.

Dette i Henseende til Indretningen af Biboligen. I
Henseende til Behandlingen — om der i det hele taget hos
os kan tales om Behandling, da denne i Reglen indskrænker
sig til at sætte en Ring eller Kasse under det Stade, som
ligger stærkt ude med Bier, samt Indfangning af en Sværm
og Afjvovling om Efteraaret — er den Rüneburger Biavl
ogsaa langt forud for vor. Imkeren — saaledes kaldes Bi-
avleren i Tydskland af „Imme,“ Bi — paa Lyneb. Sæde, har vel
ikke studeret Theorien, men kan dog endeel deraf, som hans
Fader og Farfader, der hele deres Liv drev Biavlen for ham,
have lært ham. Han veed at Dronningen lægger Eggene
og befrugtes ved Droner, men han troer dog ogsaa, at
Bierne uden Droner kunne faae hende frugtbar. Han kjen-
der Ynglen i dens forskjellige Stadier og veed, at kun saa Droner
ere nødvendige for en Bistand. Derfor lider han ikke Dro-
nerne, men gjør sig Umage for at tilintetgjøre dem. Han ud-
skjærer saaledes alt Dronevæg og dræber de Droner der falde
ham for Haanden, ved at trykke dem ihjel med Fingrene.
Han har altid Reserverdroninger, og han veed at skaffe sig

dem frugtbare. Han fodrer hele Tønder Honning op, naar det er fornødent, og vel ogsaa uden det, og han er i Besiddelse af Midler, som efter hans Mening kurere Sygdomme hos Bierne og gjøre dem flittigere. Saadanne Midler høre til hans Hemmeligheder — han betroer det ikke gjerne til en Fremmed. Hver Dag vender han ethvert Stade om og figger derind, jager med Røg fra sin lille Pibe Bierne tilbage fra de nærmeste Rager, retter disses Bygning med Fingrene, bortskjærer Dronevog, forsikrer sig om Visserigtigheden hos Stadet 2c. 2c.

Om Foraaret fører Imkeren paa Heden sine Bistader paa Agelen til Steder hvor der findes Rapsmarker, Stikkelsbær- og Blaabærbuske, Enge, Skove, Frugthaver og Lindetræer. Her har han i Forveien leiet en lille Plads, hvorpaa hans Halvtag er opført; her opstilles Staderne paa Hylde under Halvtaget, to Rækker over hinanden. Halvtaget danner en Firkant, som lukkes med en Dør med Laas. Hans Vinterbistader fylde omtrent Halvdelen af Bigaardens Hylde, den anden Halvdeel er bestemt til de forventede Sværme. Imkeren, som efterlader Kone og Børn i Hjemmet, fører Proviant med sig for hele Tiden, han er fraværende. Foraarsbistanden er gjerne ved et Huus, hvor Imkeren har Kost og Logis, imod at levere Huusmoderen sin Proviant. Han opholder sig i Bigaarden hele Dagen, er i bestandig Bevægelse, seer ind i Staderne, renses Kuberne og overismører dem med ovennævnte Blanding; men hans Die er tillige til enhver Tid hos ethvert enkelt Stade. Saasnart Bierne i et Stade pludselig holde inde med Flugten, veed han, der forestaaer en Sværmning. Han iler da med Jæt binde en Sæk foran Flyvehullet, som er lang og smal og holdes udspilet ved en i Jorden faststukken Stok. Et Dieblis efter strømmer hele Sværmen ud i Sækken. Imkeren binder for Enden og bringer Sækken med dens Indhold paa et styggesfuldt Sted, hvor Bierne da snart berolige sig og samle sig i en Klump om

Dronningen. Mod Aften gives da den nye Sværm en ordentlig Kube.

Paa denne Maade kan han med liden Møie indfange de fleste Sværme og risikerer ikke, at miste dem ved, at de flyve bort. Naar man besøger en Imker i hans Viggaard, seer man flere smaa Kuber, der ikke ere større end $\frac{1}{4}$ af en af vore. Ogsaa i hvert af disse er et selvstændigt Bisolk; men kun et meget lille. Man seer deri en Dronning, nogle faa Bier og stinnende hvide Vogtager. Det er en Dronning, som skal befrugtes, eller, alt befrugtet, opbevares som Reserve. Har Dronningen i dette Miniaturstade begyndt at lægge Æg, kan man ved at give hende til et viserløst Stade i Hast igjen bringe dette i Orden. Miniaturstadet faaer da igjen en ube-frugtet Dronning eller en Dronningcelle, som er nær ved at løbe ud, eller det overlades Bierne selv at ansætte en Dronningcelle. Et saadant Miniaturstade kan i en Sommer skaffe mange frugtbare Dronninger.

Imkeren er i Reglen en sat, alvorlig Mand; han er lidenskabeligt indtaget for sin Bestilling. Om Vinteren — jeg taler her om Huusmanden — da hans Bier ikke fordrer megen Pasning, fabrikkerer han nye Kuber og paatager sig andet Arbeide; om Sommeren optager Biernes Pasning hele hans Tid. Han har 2 à 3 Bistationer, 1 for hver Aarstid. En Reise paa 8 à 16 Mil styer han ikke for at komme til en Honningegn. Boghvede og Lyng elsker Imkeren som Nomaden de fedeste Græsgange. Disse to Planter afgjøre, om Aaret er et godt Bjaar. Det første Spørgsmaal af Lüneburger Imkeren, naar Talen kom paa mit kjære Danmark, var altid: „Er der Hede og Boghvede?“ Naar jeg da fortalte ham om Jyllands udstrakte Heder og den hyppigt der dyrkede Boghvede, sagde han altid med et Længselsjuf: „Å! der maa være godt for Bierne!“

Kuberne transporterer paa Vogne, ja selv paa Jernbaner. Under mit Ophold i Celle og Uelzen førtes hver Nat Hundreder af Stader paa Vogne gennem disse Byer. Naar man

om Natten hørte den dumpe Lyd af langsomt kjørende Bogne gennem de øde Gader, kunde man være temmelig sikker paa, at det var Hedens Børn, der flyttede deres Skatte. Ofte maae Hestene flere Gange om Natten spændes fra Bognen, fordi Bierne falde over dem; om Dagen maa Reisen afbrydes og Bierne opstilles til Flugt.

Fra de tilgrændsende preussiske Provindsjer føres endogsaa Bier ind paa de hannoveranske Heder, naar disse blomstre; saa stor ansees Fordelen ved, efter tilendebragt Sommercampagne at kunne aabne Bierne en ny Honningmark paa Lyngen og Boghveden.

Den hannoverske Zmker taler kun om Tønder Honning. En Tønde maa veie 360 *℔* og koster omtrent 80—90 Daler. Af et Stade regnes i Gjennemsnit en 10 Daler aarlig, hvilket giver, naar Stadets Værdi anslaaes til 10 Daler, en Rente af 100 pCt. Der har været Aaringer, som have givet 900 pCt., men disse ere da ligesaa sjældne som de Aaringer, der slet intet Udbytte give. I Heden trækker et Stade i godt Veir en 5 *℔* Honning om Dagen til Kuben, — i de større Kuber af Træ hos Sydtydsklands intelligentere Zmkere, er Udbyttet af et Stade i een Dag under gode Forhold steget til 14 *℔* — hvilket jo giver en betydelig Indtægt, naar der i nogle Uger have godt Veir.

Flere med Forholdene i Hannover velbekjendte Mænd forsikrede mig, at Beboerne af Hedeegnene ere, endstjondt deres Jorder ere Landets sletteste, dog de meest velstaaende af Landbostanden i Hannover, alene formedelt Indtægten af Bierne. Zmkere er tilsyneladende fattig, men gjemmer Specien paa Ristebunden. Ifølge flere Skolelæreres eget Udsagn, overstiger ofte Indtægten af deres Bier langt Indtægten af deres Embede. Af 10 Stader havde en Skolelærer i eet Aar en Indtægt af 400 Daler. En Bonde, som holdt 80 Stader til Overvintring, havde i et godt Aar havt en Indtægt deraf af 2000 Thaler (circa 2600 Rigsdaler). —

Fra Hannover reiste jeg til Churhesjen, hvor Biavlens Standpunkt er et meget lavt; naar undtages enkelte, intelligente Imfers Bistande, fandt jeg der ikke Noget at lægge Mærke til. Oberstlieutenant v. Haringe i Nærheden af Casfel besøgte jeg et Par Dage. Hans Bistand var paa en 50 Stk.; han brugte ikke at vandre. Hos ham traf jeg det første fortrinlige Bihuus af ubrændte Leersteen, muret med Leer og under Afbenyttelse af Vandglas. Huset, som er ottekantet, rummer 36 Stader. Jordtemperaturen er anvendt. Vægge, der ere $\frac{1}{2}$ Alen tykke, beskytte mod den ydre Lufts Extremer, og Staderne varme hverandre gjensidig, idet 2 og 2 have en Væg fælleds, medens 3 Etager staae over hverandre. Slige Leerhuse ere særdeles hensigtsmæssige til Bistande, der stadigt forblive paa samme Sted; de ere billige at opføre og Dødeligheden i dem om Vinteren er meget ubetydelig. v. H's Bier have ingen Lyng eller Boghvede at trække af, men mange Haveblomster og en ubegrændset Mængde Lindetræer. 40 à 50 \mathcal{R} meente han at kunne iaar tage fra hvert Stade, hvilket jo er et brillant Resultat. Regnes et Pund Honning, som er reent og velsmagende og Intet har tilfældeds med det væmmelige Sammensurium, man her kjøber under Navn af Honning, til en Vardi af 40 \mathcal{P} ., bliver Udbyttet pr. Stade over 16 Rdlr.

Jeg reiste fra Hessesen gennem de sachsiske Hertugdømmer, hvor Bisforeninger arbeide paa at have Biavl, til den europæisk berømte Biavler Baron v. Berlepsch paa Riddergodset Seebach tæt ved Mühlhausen i preussisk Sachsen. En Lørdag Aften ankom jeg til den Seebach nærmeste Poststation, Groß Gottern, hvor jeg overnattede. Søndag Formiddag besøgte jeg Seebach, og arriverer Kl. 9 i Landsbyen Seebach, i hvis Midte den gamle Ridderborg ligger. Jeg træder ind paa Borgen og spørger efter Bimesteren. Entreen er fuld af Tjenestefolk, som een efter een indlades i en stor Stue, hvor Godseieren (Bimatadorens Broder) uddeler Lonning for den forlobne Uge. Dørvogtersten lader efter et Par mistænkelige

Diekast ogsaa mig slippe ind. Et venligt Haandtryk og et hjerteligt Velkommen fra Godseierens Side vare de første Tegn til, at jeg havde en gjæstfri Bert for mig, og det viste sig under mit Ophold der, at Tegnene vare sande. Men Godseieren var ikke Biavler. Denne boede i et lille Huus i Haven, og der førtes jeg da ud.

Mesteren steg strax ned fra Husets første Etage, udbad sig mit Navn (jeg havde forud meldt min Ankomst), ønskede mig velkommen og tilbød sig at give mig enhver Oplysning.

Jeg kan ikke nok paastjønne denne venlige Modtagelse, naar jeg seer hen til det Overhæng af Fremmede en saadan Mand har. Han fortalte mig endogjaa, at ifjor havde en Englænder med Kone, 2 Børn og 2 Tjenestefolk boet der en heel Maaned af Interesse for Biavlen.

Ligeovenpaa denne første Modtagelse gif vi til Bierne, der staae opstillede rundt om i Haven i Huse paa 1,6 og 28 Stader. Haven er paa 11 Morgen (c. 5 Tønder) Land, vel beplantet med Frugttræer og blomstrende Planter. Bihujene, der ere malede forskjelligt, ere fordelte under store Træer og yde et smukt Skue. 28-Stadet er bekjendt blandt alle Tydslands Biavlere. Det er et Træhuus med et tomt Rum i Midten, der er lukket med en Dør, og under Huset er en Kjalder. Kjalderen skal bringe Jordtemperaturen til Stadernes mod det hule Rum i Bygningen vendte ene Side, hvorfor den er lukket med et Jerngitter, der tjener som Gulv. En nøie Beskrivelse af Husets og de deri værende enkelte Staders Construction vilde blive for vidtløftig og udfordre Tegninger. Jeg vil derfor indskrænke mig til at sige, at det ikke er nødvendigt, at følge netop denne Construction, naar man kun varetager, at de her opnaaede Fordele ogsaa opnaaes i det Huus man opfører. Huset har to Etager Bistader med tykke Vægge udadtil og tynde Vægge mellem to Stader. Væggene mellem 2 Bifolk ere ikke udsatte for den ydre Temperatur's Indflydelse ligesaaalidt som den bageste Side af Stadet, der er lukket med et Vindue og vender ind mod Husets tomme

Rum. v. B., der fra først af er en Discipel af Dzierzon, mener at have forbedret hans Methode. Hovedprincippet i den Dzierzon'ske Methode er, at alle Ragerne i Bistadets kunne udtages og igjen indsættes med Lethed. Dette har Dzierzon opnaaet ved at hver Kage foroven er bygget fast til et tommebredt Brædt, der hviler med sine Under i en Skure i Træet, der danner Biboligens Sider, eller paa deri fastslaaede smaae Lister. Ragerne bygge Bierne da fast til Kassen's Sider, saa at man, hvergang man vil udtage en Kage, først maa med en skarp eller varm Kniv skjære dem løse fra Siderne af Kassen. v. B. har vidst at undgaae dette derved, at han istedetfor Bæreren af Ragen, der lader Ragens tre Sider fri, indeslutter Ragen heelt rundt i en Ramme. Denne bygge Bierne ikke fast til Stadets Sider, og en Kage kan altjaa langt lettere udtages. Rammerne lette Arbeidet ved Biernes Behandling, men ere efter D.'s Mening dog ikke at anbefale, da det tomme Rum, der altid maa opstaae mellem Rammen og Kassen's Sider, gjør Stadet for koldt. Dgsaa fordyrer Rammernes Anskaffelse Stadet betydeligt. Dzierzon arbejder endnu stadigt uden Rammer, medens v. B. har indført Rammerne i alle sine Stader. De bevægelige Rager ere Hovedsagen i den nyere Maade at drive Biavlen paa. Naar Biavleren til enhver Tid kan udtage enhver Kage i Stadet, er han istand til at forvise sig til enhver Tid om Stadets Tilstand. Naar Ragerne i et Stade passe ligesaagodt i ethvert af hans andre Stader, kan han ombytte det ene Stades med det andets. Det er nu en let Sag, naar Bierne i et Stade mangle Honning eller Blomsterstøv eller Yngel i et hvilket som helst Stadium, at skaffe Stadet det Manglende ved at tage de fornødne Rager fra andre Stader, der have Oversflodighed af hvad dette mangler. At overbevise sig om Biserrigtighed og afhjælpe samme; at gjøre Afslæggere ved af eet eller flere Staders Bier, Honning, Bog, Yngel og Dronning at sammensætte dem 2c. 2c., alle disse og en Mængde andre Fordele

frembyde Dzierzons Stader, og kunne enten slet ikke eller meget mangelfuldt opnaaes ved anderledes indrettede Stader.

v. B. repræsenterer den intelligente Jmfer, der uden at tage Hensyn til Omkostninger kan indrette sig de smukkeste og bekvemmeste Bihuse. Enhver Landmand kan have stor Glæde af saadan et Bihuus, som vil være let at fremstille af Leersteen og aarlig, naar det er vel indrettet og besat med stærke Folk, vil give ham en betydelig Høst af det skønneste Produkt. Men Alt i Huset maa være paa det nøieste aspasset og indrettet, thi ellers er det ganske casfabelt. Medens D. er oekonomisk Biavler, der søger at afstvinge Bierne den største rene Pengesum, arbejder v. B. hen til at skaffe sig Glæde ved at see sine Stader struttende af Honning og Kraft. Hos v. B. glæder man sig over de uhyre stærke Folk. I hans 28 = Stade har et Stade en 70—80000 Bier. Inden i Huset er ophængt en Lyskrone. v. B. tænder nu om Aftenen Lysene, luffer Døren og sidder et Par Timer i dette lille Bærelse, opvarmet ved Biernes Varme, som udstrømmer gennem Glasvæggene. Læt op ad Glasfjet trykke sig Bierne i tusindviis, saa Væggene see ganske ud som bestaaende af Bier. Her glæder sig nu v. B.'s Jmferisjal rigtig over sit Mesterværk; den overtænker de mange Arbejder, Sorger, Bekostninger og Uergrelser, der ere gaaede forud for dette Resultat; den glæder sig over den dybe Mumlen, der lyder fra disse 2 Millioner Smaadyrs Struber, som for Jmferen, der forstaaer denne Mumlen, tolker Velbære og Tilfredshed. Vist er det, at v. B. tilbringer i dette lille Bærelse sine bedste Timer.

Saa kraftige Stader som v. B.'s ere langt mindre udsatte for Tilfældigheder end mindre stærke. Saa snart Veiret er godt, udsende de strax en umaadelig Mængde Arbejdere, der føre 10—14 *H* Honning ind i een Dag. Ethvert fjendtligt Angreb slaaes med Lethed tilbage; Stedet ligner en stor og stærk med Indsigt styret Stat. v. B. kunde ved min Ankomst til Seebach borttage fra et saadant stærkt Stade en 70 *H* Honning, uden at det vilde mangle Vinter-

forraad. Derfom han efterhaanden ombyttede de fyldte Kager med tomme, vilde Bierne ogsaa fylde disje og saaledes skaffe endnu større Indtægt; men tomt Bog er vanskeligt at faae, og v. B. er tilfreds med at glæde sig ved de med Honning oversyldte Stader. Det har nu ogsaa iaar været et ualmindelig godt Bjaar; men Egnen hos v. B. er just ikke den bedste for Bier.

Hos v. B. jaae jeg de første italienske Bier. De ere guldgule, og naar de spille stærkt for, troer man at staae for en Hvesperede. v. B., hvem det ikke ret vil lykkes at holde Italienerne rene, frakjender dem ethvert Fortrin for de sorte Bier. I dette Punkt staae Dzierzon og v. B. skarpt ligeoverfor hinanden, og hver af disje berømte Bimestere har et stærkt Parti for sig. Vist er det, at Italienernes affikkende Farve har bidraget meget til Løsningen af omtvistede Spørgsmaal. Naar saaledes italienske Dronninger, som ere befrugtede af tydske (danske) Bier, frembringe Bastarder af Arbeidsbier og Dronningaer, men ægte italienske Droner, medens tydske Dronninger, befrugtede af italienske Droner, frembringe ligeledes Bastarder af Arbeidsbier og Dronninger, men tydske, ægte Droner, bestyrker dette dog i en til Visshed grændsende Grad den Sætning, at det Æg, hvoraf en Drone fremkommer, er ubefrugtet. Ligeledes er det klart, at Dronningen, saaveljom Dronen flyver langt for at foretage Befrugtningen, naar en italiensk Dronning af et italiensk Stade efter Befrugtningsudflugten lægger Bastardæg, endskjøndt det nærmeste tydske Stade er meget langt borte. Alene af disje to Exempler sees allerede, at denne Forskjel i Farve har sin store Nytte for Theorien. Spørgsmaalet om de italienske Biers større Flib, Mod, Evne til at uddrage Honning, Mangel paa Stikkelyst etc. er sikkert vanskeligt at afgjøre. Vist er det, at visse Arter Blomster besøges mere af de italienske, medens andre mere af de tydske.

v. B. bekjæmpede først D.; men hyldede efterhaanden hans Anskuelse og protesterer nu selv mod at nævnes for D.

Han er Medarbejder af den i Eichstädt udkommende „Bienenzeitung,“ og begavet med en høi Grad af Skarpsindighed og Jagttagelseevne. Han kriticerer skarpt og skaanseløst, og Bienenzeitung har oftere indeholdt mindre skaanende Udtryk end ønskeligt.

I Seebacher Eggen og overhovedet i den Deel af Tydskland drives Biavl kun af Enkelte. Den er endnu ei bleven den simple Mand's Eiendom. Enkelte Intelligente ere blevene opmærksomme paa dens Fremskridt og søge at tilegne sig dens Theorie; men den rationelle Drift er vanskelig og gaaer altsaa mindre hurtigt over i Folket. Jeg troer, at intetsteds kjender den simple Mand mere til Theorien end i Hannover, skjøndt det ogsaa kun der er mekanisk Theorie, om jeg saa maa kalde det, thi det er vel nærmest en Grindringsfag fra Fædrene, en i mange Henseender feilagtig og mangelfuld Theorie. —

I Kongeriget Sachsen virker en Biforening, som i Omegnen af Freyberg har bragt ret gode Resultater. En Biavler, Baron v. Bochar di, anden Præsident i den i indeværende Efteraar i Dreæden afholdte Biforsamling, opholdt jeg mig hos nogle Dage. v. Bochar di er Eier af et Gods i Bielerdalen i det sachsiske Schweiz, han er en dygtig og uhyre entusiastisk Imker. Ved min Ankomst for hans Bolig standsede jeg uvilkaarligt, for at besinde mig paa, hvad det egentlig var, jeg saae. Det lignede et Tempel med tre Rader Søiler over hverandre. Det var først da dette Tempels Besidder tilraabte mig et „Hei! Velkommen!“ at jeg fik Dinene op og saae, at Søilerne vare Bistader. En ung Dame reisste sig fra sit Sæde midt imellem disse med Tusinder af Bier fyldte Søiler og bød mig et hjerteligt Velkommen. v. Bochar di's Bier ere hans fjære Huusdyr, som selv en straalende Ungmøes liflige Teint ikke frygter for at komme i Nærheden af, endskjøndt et eneste Stik tilintetgjør for et Par Dage Ansigtets Symmetrie — men v. Bochar di's Bier behandles af ham med en saadan Omhu, jeg kan sige Omhed, at de reent værnes af med at bruge Braaden.

Baron v. Bochardis Bihuse ere forstørstedelen enkelte Stader, indrettede efter v. Berlepschs Mønster, men udstyrede med endnu større Pragt. Hans Biholiger have i Reglen 3 à 4 Stager, og hans Stræben gaaer ud paa at fabrikere noget ret Smukt. Dette er nu ogsaa tilfulde lykkedes ham. Hans med det skjønneste Biværk fyldte Glasflokker, der ligne affallede Appelsiner, ere Noget af det Smukkeste, man kan see, og vilde vel kunne skjenkes som Præsents til en Fyrste. Hans Kammer ere i Kvadrat, Alt beregnet paa Skjønhed. Hans Stader kunne lukkes op fra tre Sider, hvorved man faaer et udmærket let Indblik i Stadets Indre, uden at forstyrre Bierne, da der indenfor Stadets Trævægge endnu ere dobbelte Vinduer. Her seer man ofte Dronningen spadserere om og lægge Eg. Forst stikker den Hovedet ind i Cellen, for at undersøge denne med Følehornene; derpaa dreier den sig om og stikker Bagtroppen derind. Bierne, der altid følge med den, danne i dette Dieblik en Kreds omkring den; de vende alle Hovederne imod Dronningen, fødte og slikke den. Alene for at see en Vidronning lægge Eg er det værd at anskaffe sig et godt indrettet Stade; det kan skaffe megen Fornøielse. Baron v. Bochardi elsker sine Bier med Liv og Sjæl. Selv i sit Sovokammer har han Stader staaende, som have deres Flyvehul ud gjennem et Hul i Vinduesruden. Det gaaer ham som de fleste Biavlere. Kjærligheden til Bierne og Lysten til at omgaaes dem bliver stedse større. Ved Daggry er han hos sine Bier paa Altanerne udenfor Huset; hele Dagen beskæftiger han sig med dem, og naar han om Aftenen staaer for Sengen, ligger han endnu engang ind i sine Sovokammerstader. Han modtager Besøg af Ruskere, Polakker, Engelskmænd og Franskmænd etc.; Alle ere, naar de forlade ham, enige om, at Biavlens er overordentlig interessant.

• Det næste Land, jeg besøgte, var Bøhmen. Der, som i Rusland, Polen og Ungarn er Klodsstaden hjemme. Klodsstaden er blot en udhulet Træklovs; det er en Trækstamme af et Par Alens Længde, som udhules fra Siden af i Form af

et Trug. Aabningen lukkes med et stærkt Brædt, og det indvendige hule Rum er Biernes Opholdssted. Flyvehullet er i Reglen paa Midten af Stammen. Vil man høste Honning, brydes Brædtet fra. Kloddsstadet er meget uhandeligt og tungt. I Bøhmen ansees det ogsaa for at være for koldt for Landets om Vinteren strange Klima, og en Bisforening med Præsten Dettl i Saazer-Kredsen i Spidsen, arbejder med kraftig Understøttelse af Regjeringen hen til Indførelsen af Straakuber og Dzierzons Stader. I Regjeringens Marsberetning om Landvæsenet hedder det, at man venter sig store Resultater af Præsten Dettls Virksomhed, og at Bøhmens Biavl allerede, hvor Foreningens Virksomhed er meest concentreret, har et Opsving, som ikke er ubetydeligt, at fremvise. Medens saaledes i Saazer-Kredsen Bistadernes Antal i Aaret 1846 ansloges til 3,830 Stk., var Antallet i 1851 steget til 12,211. Dette Resultat turde maafee være en Opmuntring for vordende Bisforeninger hos os.

Idethele taget findes nu i saa godt som alle Lande i Europa Foreninger, som understøttede af Regjeringerne arbeide hen til at høve Biavlen; og det er navnlig de af Dzierzon opfundne Forbedringer, der søges indførte i en videre Kreds. Der holdes Forsamlinger, udgives Blade, uddeles Belønninger og Præmier. Der gjøres i andre Lande meget i denne Retning, medens vi, som have store Heder, der ved Vandrebavlen kunde gjøres indbringende, endnu staae tilbage. —

Fra Bøhmen reiste jeg ind i den preussiske Provinds Schlesien, som driver temmelig betydelig Biavl, tildels efter Dzierzons Methode. Mit Hovedformaal var at besøge den store Bimester Dzierzon selv. D. er katholisk Præst og altsaa ikke gift. Han boer i et lille, uanseeligt Huus i Landsbyen Carlsmarkt ikke langt fra Byen Brieg, hvortil man reiser paa Jernbane fra Breslau. Eggen seer temmelig fattig ud, men lader til at være en ret god Biegn, da der findes store Skove af Naaletræer, Boghvedemarker og Lyng. Carlsmarkt er kun 6 Mil fra den polske Grændse og en stor Deel af de simple Folk forstaae ei Tydsk, men tale Polsk.

Det Tydske og det Polske stoder saaledes sammen her, at man hører ret comisse Forpolsninger af tydske Ord, idet gjerne en polsk Endelse hænges til det tydske Ord.

D., som er første Opfinder af den efter ham opkaldte Methode at behandle Bierne paa, er en temmelig lille, og ved første Biekaft uanseelig Mand, men saasnart han taler, ligger strax en skarpt gjennemtrængende Mand i hans Ord og Blik. Man forstaaer strax, at denne Mand er bleven verdensberømt; hans Udtalelser ere saa sikre, hans Tillid til egne Forskninger saa stor, at man strax begriber, at man har Mesteren for sig. Han behandler Bierne med en beundringsværdig Sikkerhed, og han har fremsfor nogen Anden vidst at gjøre sig Fordeel af sine Bier. For Diebliffet har han 400 Stader, deraf 150 i sin Have, de øvrige fordeelte i Bistande paa circa 50 Stk. rundt om i Omegnen.

Som v. Berlepsch især arbejder hen til at have megen Honning i store, folkerige, smukt og godt indrettede Stader; som v. Bochari søger at opnaae den høieste Grad af Elegance i Biboliger og navnlig i Produktet, som Bierne levere, saaledes har D. valgt sin fra de Andres forskjellige Retning. — D. producerer italienske Dronninger tilsalg. D. holder paa de italienske Biers store Fortrin fremsfor de tydske; han har en vægtig Stemme blandt Imkere og et stort Parti for denne sin Mening om Italienerne. Fra næsten alle europæiske Lande indløbe til ham talrige Bestillinger paa italienske Dronninger, og D. gjør store Anstrengelser for at producere saadanne i Mængde. Det svækker D.'s Bisolk naturligtvis meget, bestandig at berøves frugtbare Dronninger, hvorved Unglen i et Stade ofte for lang Tid afbrydes, og det er tildeels derfor, at v. B. og andre større Biavlere ere blevene kjede af Italienseringen. D., som sælger sine frugtbare Dronninger for en Priis, der efter Aarstiden og Exemplarets Skjønhed varierer fra 2 til 5 Thaler (preussisk), finder sin Regning derved. Hans Indtægt ved denne Handel er betydelig, da han daglig bortsender med Posten en halv Snees Stykker.

Den sælgende Dronning bringes tilligemed en Haandsfuld Bier i en lille Trækasse af Størrelse som $\frac{1}{4}$ Cigar-kasse. I denne Kasse er fastgjort et lille Stykke af en honningsfyldt, tilbækket Vorklage. Kassens Sider ere forsynede med Luft-huller, saaledes at der altid vil kunne trænge Luft ind i Kassen, hvorledes den end lægges. En paa denne Maade indeluffet Dronning forsendes meget langt med Posten og ankommer i bedste Velbefindende til sit Bestemmelsessted. Her kommer det nu an paa at faae det Bisfolk, hvorfor Dronningen er bestemt, til at antage den. Dette Stede maa da isorveien være gjort viserløst, og ofte har det sine Vanskeligheder at faae Alt i Orden.

D.'s fleste Stader ere enkelte og gjorte af tyndt Fyrretræ. Den ene Side beklædes med et to Tommer tykt Lag af Straa og Rør, den anden vendes mod den ubedækkede Side af det ved Siden af staaende Stede. Staderne have i Reglen kun een Etage, ere dybe og have lange Rager, men ingen Kammer, kun Barere. Stedet kan aabnes fra begge Ender, men indenfor yderste Forsatsbrædt er endnu en lille Glasdør (eller Trædør), som kan skydes frem og tilbage efter som Rummet i Stedet skal udvides til. Endvidere er der paa den med Rør ubedækkede Side af Stedet anbragt et lille med en Skyder luffet Hul, som passer til et lignende paa det ved Siden af staaende Stede, og hvorved Forening af Stader og Dannelsen af Aflæggere lettes. Ved Opstillingen af Staderne iagttages i Reglen hos D. følgende Norm: To Stader stilles sammen med den ubedækkede Side mod hinanden, ovenpaa disse atter to med Siderne i Retning af de første Endes, og ovenpaa disse atter 4 paa samme Maade. Over det Hele kommer et Trætag. Herved opnaaes, at Flugten skeer til alle Sider, at der behøves mindst mulig Plads, at Foreninger og Aflæggere lettes, og naar Staderne to og to rykkes lidt fra hinanden og under de nederste graves en Kjælder, kan Jordtemperaturen ogsaa anvendes. En saadan Sammenjætning af 8 Stader omgives undertiden igjen med

et raat Hylster af Brædder, og to 8-Stader flyttes om Vinteren sammen under eet Tag. D. lægger ingen Bægt paa, om Bierne's Flugt skeer mod Nord, Syd, Øst eller Vest, men han søger endog saameget som muligt at fordele Flugten. Det, der sees hen til er, at de forskjellige Staders Flyvehuller ei komme hverandre for nær, deels for at undgaae Kamp imellem Bierne, deels for at ikke Dronningen skal tage feil af Stedet ved Udflyvningen, kaste sig paa et Nabostade og af dets Bier stikkes ihjel. Derfor ere gjerne de forskjellige Staders Flyvehuller malede forskjelligt.

D. er en forekommende, gjæstfri Mand, hvilket saa meget mere bør paaafjones, som han bestandig overhænges med Besøg og Breve, dertil maa passe sine mange Bier og skrive for „*Vienenzeitung*.“ —

Naar man har seet, hvad der i Tydskland gjøres ud af Bierne, forhøies endnu mere Lysten, selv hos en allerede ivrig Biven, til at kaste sig over denne Deel af Landvæsenet. Enhver, som har lidt Tid og Plads til sin Naadighed, vil kunne skaffe sig en Indtægt ved Bier. Enhver Præst og Skolelærer paa Landet vil kunne ved Biavl skaffe sig en betydelig Pengehjælp til den ofte knappe Gage. Hvor mangen Huuemandsfamilie kunde ikke ved at begynde med et Par Stader og efterhaanden udvide Antallet ved eget Tillæg, skaffe sig et sorgfrit Udkomme, naar blot hans Kjendskab til Bierne hæver hans Bistand over alle de nu Bierne odelæggende Tilfældigheder. Man hører bestandig Klage over, at næsten alle Stader i den og den Vinter ere uddøde, at Biavlens er fuldkommen afhængig af Tilfældigheder etc., men Ingen arbejder hen til at hæve sin Bistand over Tilfældigheder. Først naar man med temmelig Sikkerhed kan sige: jeg overvintret iaar saamange Stader, og til næste Foraar vil jeg have dem alle friske og sunde, er det at Lysten til at holde Bier kan ventes at blive almindelig. Biavlens Standpunkt er dog nu i Tydskland næsten ganske hævet over Tilfældigheder, og her be-

høves kun Belæring og praktiske Exempler for at udbrede Lysten.

Naar en Landmand i sin Have bygger sig et Leerhuus, som er godt construeret og istand til at rumme 50 stærke Bifolk, hvor liden Møie behøver han da, naar Alt engang er i Orden, at anvende for at faae et sikkert og betydeligt Udbytte af disse Bier. Og hos os vil sikkert enhver Egn kunne med Lethed skaffe 50 Stader nok at bestille med at føre Honning ind. Lader en Herremand sin Gartner eller Havekarl tilbringe en Sommer hos en dygtig Biavler, faaer han siden med Lethed sine Udlag erstattede ved de fornuftigt behandlede Biers Flid. For Brugen af Sukker blev almindelig, anvendtes Honning til at søde Maden med ikke mindre end til Mjød. Nu er Honningen langt dyrere end Sukker, holder vel endog saa omtrent Prisen med Smør. Den rene Honning erstatter let Smør til Brødet i en Huusmandsfamilie; en meget let fabrikeret Mjød gjør Brugen af Brændeviin og andre stærke Drikke oversflødig, ligesom de Penge, der bestandig maa gives ud for Sukker, Eddike, Ol og Lys, kunne blive i Pungen, naar Biavlen høves og udbredes mere.

Jeg vil ikke undlade særskilt at henlede Opmærksomheden paa de store jydskke Heder. Jeg vil minde om de Tusinder af Dalere, Vandet gaaer glip af aarlig ved at lade disse Honningmarker ligge ubenyttede. Lader Bonden paa eller i Nærheden af Hederne blot een af sine Sønner sætte sig ret ind i Vandrebiavlens Methode, vil han, ved aarlig at jende ham et Par Maaneder ud i de blomstrende Heder, med Hundreder, ja med Tusinder af Dalere forøge Aarets Indtægt. Hvilken anden Anvendelse af Penge skaffer Bonden saagodtsom sikkert en aarlig Rente af 100 pCt.? Jeg kjender ingen og troer ikke, at der gives nogen. Det Hele, der kan indvendes af Bonden mod Biavlen, er, at Indtægten er usikker og Bierne vanskelige at omgaaes; men disse Indvendinger falde af sig selv, naar Theorien faaer mere Indpas i Folket, og den Overtro angaaende Kjøb og Salg af

Bistader, som — man skulde ikke troe det — endnu mange Steder eksisterer, besejres og begravnes ved den fremadskridende Kjendskab til Biernes interessante Naturhistorie. Det er i denne Retning vel nærmest Exemplet, der maa virke, og derfor vare herved de rundt om i Landet boende, oplyste Landmænd den fortrykte og forsømte Biavl anbefalet paa det bedste. *)

*) En nøiere Beskrivelse af Dzierzons Methode, Iedsaget af Tegninger, findes i en interessant Afhandling af Hr. Sægermester **M. Brun**, i 4de Bind af Tidsskrift for populære Fremstillinger af Naturvidensskaberne.

Red.